

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH

OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 8

SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 77 Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI W KRAKOWIE

ROK SZKOLNY 2025/2026

WYMAGANIA OGÓLNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY:

- **celującą** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności objętych podstawą programową oraz programem nauczania języka polskiego w danej klasie, twórczo posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe, wyraża samodzielny, krytyczny (stosownie do wieku) stosunek do określonych zagadnień, potrafi prezentować swoje racje, używając odpowiedniej argumentacji wynikającej ze zdobytej wiedzy;
- **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności objętych podstawą programową oraz programem nauczania, poprawnie i samodzielnie stosuje wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu problemów w zakresie kształcenia literacko- kulturowego, językowego oraz tworzenia wypowiedzi, wykorzystuje różne źródła wiedzy, posiada wiedzę pozwalającą na samodzielne jej zastosowanie w różnych sytuacjach, łączy wiedzę z pokrewnych przedmiotów;
- **dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności określone podstawą programową oraz programem nauczania, poprawnie i samodzielnie stosuje wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu typowych problemów;
- **dostateczną** otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności określone podstawą programową oraz programem nauczania i wykonuje typowe zadania o średnim stopniu trudności, opanował podstawowe fakty i pojęcia pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień;
- **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który - mimo braków w zakresie kompetencji polonistycznych - wykazuje chęć do współpracy i odpowiednio motywowany rozwiązuje (z pomocą nauczyciela) proste zadania o niewielkim stopniu trudności, jest obecny na lekcjach, wykonuje ćwiczenia na lekcji;
- **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował na poziomie wymagań koniecznych wiedzy i umiejętności objętych podstawą programową, nie jest w stanie wykonać (nawet przy pomocy nauczyciela) zadań o niewielkim stopniu trudności, a brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.

Na daną ocenę obowiązują ucznia również wymagania na wszystkie oceny niższe oraz wymagania z lat/okresów wcześniejszych.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– zna pojęcie literatury pięknej, – wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, – zna cechy utworów lirycznych, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, – krótko opowiada o czym jest przeczytany wiersz, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza, – wyjaśnia pojęcie podmiot liryczny, – wyjaśnia pojęcie adresata/odbiorcy utworu, – odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wyjaśnia, czym są: rym, wers, refren, – <u>zna nazwy środków artystycznych: epitet,</u>	– wymienia cechy poezji, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, – podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą wiersza, – określa nastrój wiersza, – wskazuje w wierszu wartości ważne dla poety, – tworzy projekt pracy interpretującej wiersz/przekład intersemiotyczny, – opowiada o podmiocie lirycznym, – określa adresata wiersza, – wskazuje bohatera wiersza, – <u>rozpoznaje</u> w wierszach <i>epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, neologizmy</i>, – wskazuje w wierszu rymy, – <u>rozpoznaje</u> hymn, pieśń, tren, fraszkę,	– uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, – czyta /wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza, – przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza,	– wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czytając / recytując wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterach i ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na ten temat, – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, – opisuje adresata wiersza, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza, – uzasadnia własne rozumienie wiersza,	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, – tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych, – wyjaśnia funkcje środków artystycznych, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu, – interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, – charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny z adresatem

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
porównanie, przenieśnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, ożywienie, – zna <u>pojęcia</u> hymnu, pieśni, fraszki, trenu, – wie, jakie jest przestanie wiersza, – nazywa wartości ważne dla podmiotu lirycznego, – rozpoznaje w liryce wartości ważne dla Polaków oraz dostrzega elementy historyczne, – wymienia autorów liryki wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	– zna pojęcie ironii i wie na czym ona polega, – rozpoznaje przestanie utworu i wypowiada się na temat jego aktualności, – wymienia wydarzenia historyczne ukazane w omawianych utworach, – rozumie słowo kontekst i zna rodzaje kontekstów, – zna elementy z życia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	– nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, – rozpoznaje w utworach lirycznych <i>przenieśnie, uosobienia, symbole, neologizmy artystyczne,</i> – rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, – wymienia <u>cechy</u> hymnu, pieśni, trenu, fraszki, – wyjaśnia, na czym polega ironia, – dostrzega ironię w omawianych wierszach, – formułuje przestanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, – porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, – dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, – odwołuje się do biografii autora w interpretacji utworów lirycznych.	– rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, – wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, – wskazuje <u>cechy</u> hymnu, pieśni, trenu, fraszki w danym utworze, – definiuje pojęcie ironii, – omawia znaczenie ironii w danym utworze, – wyjaśnia przestanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność, – omawiając utwory liryczne, nawiązuje do kontekstów: historycznego, biograficznego, kulturowego, – dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne.	i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, – rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę wśród innych gatunków literackich, – tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej, – w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych, – w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny.

I.1. Czytanie utworów literackich – epika

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego (czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia), – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne, – zna gatunki epickie: mit, bajkę, baśń, legendę, przypowieść, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję, – wymienia wybrane wydarzenia tworzące akcję utworu, – rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu,	– wymienia cechy utworu epickiego, – opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich, – wymienia cechy gatunkowe mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, – wyszukuje w tekście określone informacje, – ustala kolejność zdarzeń, – nazywa rodzaj narratora i narracji, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia wybranego bohatera, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpoznaje wątki poboczne,	– czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – rozpoznaje rodzaj czytanego tekstu – epika, – rozpoznaje czytany utwór jako mit, bajkę, baśń, legendę, przypowieść, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, – charakteryzuje narratora utworu, – określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów,	– analizuje elementy świata przedst. i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu,	– porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu epickiego, podając odpowiednie przykłady, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, podtytułu, puenty, motta, dedykacji, punktu kulminacyjnego, – porównuje narratorów w różnych utworach, – porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski, – określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób, – w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– zna pojęcia: narrator i narracja, – rozpoznaje w utworze wątek główny, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą, – opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, – wymienia cechy postawy bohatera, – wie, jakie jest przestanie utworu epickiego, – rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, oraz elementy historyczne, – wymienia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	– wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów, – omawia postawę bohatera, – rozpoznaje w utworze ważne informacje, – tworzy projekt pracy będącej interpretacją utworu – przekład intersemiotyczny, – rozpoznaje w tekście alegorię i symbol, – rozpoznaje przestanie utworu, – wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych tekstach, – rozumie słowo kontekst i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich, – zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	– zbiera informacje o bohaterze, – uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, – omawia wątek główny, – określa doświadczenia bohaterów, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów, – rozpoznaje fakty i opinie, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, – podaje przykłady alegorii i symbolu, – wypowiada się na temat przestania utworu, – porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, – dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich, – posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich.	– uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, – selekcjonuje zebrane informacje o bohaterze, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – omawia funkcje alegorii, – ocenia postawę bohatera, – formułuje przestanie utworu, – omawiając utwory epickie, nawiązuje do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego, – dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne.	– z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, – w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, – porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst kulturowy, filozoficzny i społeczny.

I.1. Czytanie utworów literackich – dramat

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– zna pojęcie dramatu, – wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich, – wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, – zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, – odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie (czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia), – wie, czym się różni realizm od fantastyki w dramacie, – zna utwory dramatyczne z kanonu lektur obowiązkowych.	– wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki, – zna cechy utworów dramatycznych, – wie, czym cechuje się tragedia i komedia, – opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie, – wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt/ scena, tekst główny/ tekst poboczny- didaskalia; monolog, dialog, – omawia elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w dramacie, – zna pojęcie bohatera tragicznego i komizmu, – zna etapy rozwoju akcji dramatycznej, – rozumie pojęcie dramatu romantycznego,	– rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, – wskazuje cechy utworów dramatycznych, – wymienia cechy tragedii i komedii, – opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, – wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, – wskazuje bohatera tragicznego, – ocenia bohaterów dramatu, – określa, na czym polega komizm, – nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej, – rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu,	– uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, – omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, rodzaj bohatera, – określa relacje łączące bohaterów, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – określa funkcje komizmu, – wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, – omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej, – wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego,	– udowadnia, że utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – określa funkcje komizmu, – określa problematykę dramatów poznanych w klasach 7. i 8. oraz prezentuje ją w twórczy sposób, – wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, odwołując się do znajomości całej lektury.

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
	– krótko opowiada, o czym jest utwór dramatyczny z kanonu lektur obowiązkowych.	– rozpoznaje cechy dramatu romantycznego.	– wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatów poznanych w klasach 7. i 8.	

I.1. Czytanie utworów literackich – utwory synkretyczne

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, – wymienia utwory synkretyczne poznane w klasach 7. i 8.	– zna cechy ballady, – dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, – omawia elementy świata przedstawionego w balladzie; – wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, – wypowiada się na temat utworów synkretycznych poznanych w klasach 7. i 8. – tworzy wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi z kanonu lektur obowiązkowych.	– wymienia cechy ballady, – wie, na czym polega synkryzm ballady, – porządkuje wydarzenia ballady w sposób przyczynowo-skutkowy, – ocenia dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych, – tworzy wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi z kanonu lektur obowiązkowych.	– wnikliwie omawia cechy ballady, – wyjaśnia, na czym polega synkryzm danego dzieła, – określa funkcje punktu kulminacyjnego w balladzie, – interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych, – tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi.	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych.

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
Czytanie lektur - czyta większość lektur obowiązkowych przynajmniej we fragmentach i zna ich treść.	- czyta większość lektur obowiązkowych w całości i zna ich treść.	- czyta wszystkie lektury obowiązkowe w całości, zna ich treść i problematykę.	- czyta wszystkie lektury obowiązkowe w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami.	- zna wszystkie lektury obowiązkowe, interpretuje je w połączeniu z kontekstami, -zna wiele tekstów uzupełniających.

I.2. Odbiór tekstów kultury

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
- określa tematykę poznanych tekstów kultury, - wymienia elementy tekstu kultury, - nazywa wrażenia wywołane tekstem kultury,	- wyszukuje potrzebne informacje, - prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii itp., - cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego,	- wskazuje cechy tekstów kultury, - nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii,	- opowiada w kilku zdaniach o problemie rozważanym w tekście, - opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - uzasadnia własne rozumienie tekstu kultury,	- omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, - dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
– dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, – wie, że są różne gatunki dziennikarskie, – rozpoznaje wywiad, wśród gatunków publicystycznych.	popularnonaukowego lub naukowego, – rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, – podaje funkcje lidu, – dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury.	– przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, – określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, – określa podstawowe cechy wywiadu, artykułu, reportażu, – zna pojęcie lidu i określa jego znaczenie.	– znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, – porównuje różne dzieła, – omawia funkcje lidu.	w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii, – przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego – fonetyka

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– zna pojęcie fonetyka, – zna zasady dzielenia wyrazów na głoski i sylaby, – rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, – wie, że <i>i</i> w wyrazie może pełnić różne funkcje, – wie, czym są upodobnienia fonetyczne.	– rozumie, czym zajmuje się fonetyka, – rozróżnia rodzaje głosek, – rozumie funkcję głoski <i>i</i>, – rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne w polszczyźnie, – wymienia reguły akcentowania w języku polskim, – zna reguły akcentowania w języku polskim.	– poprawnie dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, – poprawnie przenosi wyrazy, – określa rolę samogłoski <i>i</i>, – omawia mechanizm upodobnień fonetycznych, – stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację, – wymienia wyjątki od zasad akcentowania.	– rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy, – rozpoznaje funkcję litery <i>i</i> w wyrazie, – objaśnia mechanizm upodobnień fonetycznych, podaje ich przykłady, – wypowiada się z prawidłową intonacją, – prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki.	– rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania, – świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania w swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji.

II.1. Gramatyka języka polskiego – słowotwórstwo

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– zna pojęcia: <i>temat słowotwórczy, definicja słowotwórcza, formant, a także rodzina wyrazów, wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne,</i> – rozpoznaje wyraz podstawowy i wyrazy pochodne, – wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty, – wie, czym są wyrazy złożone i zna podstawowe zasady ich pisowni.	– wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, – odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego, – próbuje przeprowadzać analizę słowotwórczą wyrazu, – rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty, – rozpoznaje wyrazy pokrewne, – rozpoznaje wyrazy złożone, – zna zasady tworzenia i pisowni wyrazów złożonych.	– wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i pochodne, – przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu, – wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów, – rozpoznaje rodzinę wyrazów, wskazuje rdzeń i oboczności, – omawia zasady tworzenia wyrazów złożonych i objaśnia ich pisownię.	– poprawnie przeprowadza analizy słowotwórcze, – rozpoznaje rodzaj formantu w wyrazie, – omawia znaczeniotwórczą funkcję formantów, – podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny, – przedstawia na wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi, – tworzy wyrazy złożone – stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych.	– świadomie stosuje w swoich wypowiedziach: wyrazy podstawowe i pochodne, wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, wyrazy pokrewne i wyrazy złożone, – bezbłędnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu.

II.1. Gramatyka języka polskiego – fleksja

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, - wie, że imiestowy przymiotnikowy i przysłówkowy są nieosobowymi formami czasownika, - zna zasady tworzenia i odmiany imiestów, - zna podstawowe zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy oraz wyjątki od tych zasad, - zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, - zna zasady odmiany imion i nazwisk w języku polskim.	- rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i> , <i>-to</i>, bezokoliczniki, imiestowy, - podaje końcówki imiestów, - wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiestów, - wie, jak odróżnić imiestów od przymiotnika, - tworzy imiestowy z partykułą <i>nie</i>, - zna zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, - wymienia zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.	- rozpoznaje, z jaką częścią mowy ma do czynienia, - określa formę fleksyjną wyrazu, - wskazuje imiestów w zdaniu i określa jego rodzaj, - wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, - rozpoznaje nazwy miejscowe, - stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, - poprawnie odmienia imiona i nazwiska.	- tworzy wskazane formy fleksyjne wyrazów, - przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiestowami, - bezbłędnie zapisuje <i>nie</i> z różnymi częściami mowy - uwzględni wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, - podaje własne przykłady nazw miejscowych, - bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe, nazwy mieszkańców oraz imiona i nazwiska, - wyjaśnia pochodzenie imion i nazwisk.	- poprawnie używa imiestów, - wskazuje i poprawia błędy fleksyjne, - redaguje tekst z użyciem partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, - poprawia błędy swoje i innych w zapisie <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami, - koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– wie, że w polskiej składni istnieją równoważniki zdania, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – próbuje przekształcać równoważnik w zdanie pojedyncze, a następnie w zdanie złożone , – rozumie różnicę między mową zależną a niezależną.	– rozróżnia równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – zna typy zdań złożonych, – tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone ze zdań pojedynczych, – stosuje zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych, – odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej i umie wskazać je w tekście	– rozpoznaje w tekście równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – przekształca wypowiedzenia zbudowane z różnego rodzaju zdań złożonych, – przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, – uzupełnia zdania wyliczeniami i wtrąceniami z zachowaniem zasad interpunkcji.	– układa równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, zachowując poprawną interpunkcję, – odpowiednio nazywa wypowiedzenia składowe zdań wielokrotnie złożonych, – stosuje imiesłowowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, – przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję.	– poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania oraz wypowiedzenia wielokrotnie złożone, – wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania oraz składnią zdania złożonego, – przeprowadza analizę składniową zdań wielokrotnie złożonych, – redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.

II.2. Zróżnicowanie języka

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– zna pojęcia: <i>synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny, neologizm, archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, – wie, czym jest słownictwo wartościujące, – rozróżnia synonim od antonimu i homonimu, a archaizm od neologizmu, – dostrzega archaizmy w utworze, – dostrzega kolokwializmy w wypowiedzi i próbuje je zastąpić wyrazami ze słownictwa ogólnego, – odróżnia <i>treść</i> i <i>zakres</i> znaczeniowy wyrazu, – wie, że zasób słownictwa jest stale wzbogacany, – wie, co to jest styl językowy,	– rozumie pojęcia: <i>synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny, neologizm, archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, – wskazuje synonimy, antonimy, homonimy i frazeologizmy, – zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych, – zna rodzaje i funkcje archaizmów, neologizmów i zapożyczeń, – zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, a zapożyczenia – wyrazami rodzimymi, – tworzy wyrazy o szerszym zakresie lub bogatszej treści, – rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia, – zna sposoby wzbogacania słownictwa, – rozpoznaje różnice między językiem mówionym	– podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów, – wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie, – podaje przykłady archaizmów i neologizmów, zdrobnień, zgrubień, związków frazeologicznych i określa ich funkcje w tekście, – omawia funkcje kolokwializmów i słownictwa wartościującego, – wymienia różne rodzaje zapożyczeń, wyjaśnia ich funkcje i omawia ich przydatność, – rozpoznaje i omawia wyznaczniki stylu językowego, – rozpoznaje cechy stylu w czytanim tekście, – omawia różne rodzaje stylów językowych.	– tworzy synonimy oraz antonimy konkretnych słów, – wyjaśnia różnicę między archaizmem a neologizmem oraz zdrobnieniem a zgrubieniem, – poprawnie używa frazeologizmów w swoich wypowiedziach, – interpretuje tekst, biorąc pod uwagę znaczenie i funkcję archaizmów, neologizmów, kolokwializmów, – stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa, – wskazuje w tekście środki charakterystyczne dla różnych stylów językowych, – podaje przykłady tekstów pisanych różnymi stylami.	– funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości, – urozmaica język swojej wypowiedzi, – świadomie stosuje neologizmy w swoich wypowiedziach, – świadomie używa kolokwializmów i archaizmów w celu stylizacji tekstu, – na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, – koryguje błędy swoje i innych, – tworzy prace w odpowiednim stylu językowym.

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– zna różne rodzaje stylów językowych (styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny).	– a pisanym, oficjalnym a nieoficjalnym, – rozpoznaje różne rodzaje stylów językowych, – zna środki językowe charakterystyczne dla różnych stylów.			

II.3. Komunikacja językowa i kultura języka

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, – rozpoznaje teksty reklamowe, – zna zasady dyskusowania, – stara się zabierać głos w dyskusji, – formułuje argumenty.	– wie, co to jest norma językowa i błąd językowy, – wymienia rodzaje błędów, – zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, – wie, czym jest slogan, – odróżnia perswazję od manipulacji, – zna znaczenie języka ciała w komunikacji,	– wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, – omawia różne rodzaje błędów językowych, – przekształca wypowiedzi tak, by usunąć błędy, – określa cechy i funkcje tekstów reklamowych, – wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją,	– na przykładach wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a użytkową, – w praktyce rozpoznaje i eliminuje różne rodzaje błędów językowych, – podaje przykłady sloganów reklamowych, – wskazuje w tekście środki służące manipulacji,	– poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, – na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, – świadomie postępuje się perswazją, – zna różne odmiany dyskusji, – bierze udział w debacie.

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
	– zna środki retoryczne stosowane w dyskusji.	– przedstawia argumenty w dyskusji, – stosuje środki retoryczne, – wyjaśnia, na czym polega kultura języka, – podaje przykłady mody językowej.	– stosuje w praktyce zasady dyskusowania, – poprawnie stosuje środki retoryczne, – zastępuje słownictwo modne synonimami, – uzasadnia opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	

II.4. Ortografia i interpunkcja

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
– zna reguły polskiej ortografii, – zna zasady interpunkcji w zdaniach oraz sposoby przytaczania cudzej wypowiedzi.	– rozumie, że na ortografię wpływa związek między formami fleksyjnymi oraz wyrazami pokrewnymi, – rozpoznaje reguły ortograficzne, – stosuje zasady poprawnej pisowni i interpunkcji.	– objaśnia reguły ortograficzne i interpunkcyjne.	– w praktyce stosuje się do zasad polskiej ortografii i interpunkcji.	– poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek.

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE				
– wie, czym jest rozprawka, – zna pojęcia <i>teza</i> i <i>argument</i>, – wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, – wie, czym jest plan kompozycyjny, – zna cechy przemówienia, – zna zwroty do słuchaczy, – zna typy narracji, – wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, – pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze oraz proste przemówienie, – zna wybrane kryteria oceny różnych form wypowiedzi,	– wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, – formułuje tezę, – wie, czym jest argument, – odróżnia przykład od argumentu, – wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, – wie, co to jest wniosek, – zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego – zna etapy pracy nad przemówieniem, – dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, – rozróżnia typy narracji, – wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, – rozumie znaczenie retrospekcji i puenty, – pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze i przemówienie,	– wymienia cechy rozprawki, – odróżnia tezę od hipotezy, – odróżnia argument od kontrargumentu, – ilustruje argument przykładem, – próbuje uporządkować wywód, – pracuje nad planem kompozycyjnym, – podejmuje próbę wnioskowania, – pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odpira przewidywany kontrargument, – uzasadnia dobór argumentów, – stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, – wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, – stosuje różne typy narracji w opowiadaniu,	– stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, – formułuje kontrargumenty, – hierarchizuje argumenty, – zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, – formułuje wnioski, – porządkuje wywód argumentacyjny, – sporządza plan kompozycyjny, – funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, – używa środków retorycznych, – stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicania stylu, – rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, – pisze rozwiniętą rozprawkę	– samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, – publicznie wygłasza swoje przemówienie, – samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, – koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi, – tworzy bezbłędnie pisma użytkowe.

Wymagania edukacyjne				
na ocenę: dopuszczający	na ocenę: dostateczny	na ocenę: dobry	na ocenę: bardzo dobry	na ocenę: celujący
Uczeń				
ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE				
– wie, czym są teksty użytkowe, – wie, czemu służą CV i list motywacyjny.	– zna środki językowe nadające tekstowi spójność, – przekształca tekst tak, by tworzył logiczną całość, – rozpoznaje w tekstach wnioskowanie, – wymienia kryteria oceny różnych form wypowiedzi, – odróżnia podanie od innych form użytkowych, – zna elementy kompozycyjne CV i listu motywacyjnego.	– stosuje akapity dla oznaczenia kompozycji tekstu, – stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, – dba o spójność tworzonego tekstu, – stosuje środki językowe nadające tekstowi spójność, – wyjaśnia, czym są CV, list motywacyjny i podanie, – umie napisać wskazany tekst użytkowy.	- z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, – omawia zasady tworzenia konkretnych tekstów użytkowych, – tworzy tekst jako logiczną całość, – pisze podanie zgodnie z wszelkimi wymogami tej formy wypowiedzi, – poprawnie tworzy dokumenty aplikacyjne.	

Opracowanie w oparciu o podstawę programową z języka polskiego i materiały WSiP - Aldona Jankowska